

DISCURS DE JOSÉ ANTICH, DIRECTOR DE LA VANGUARDIA, EN LA RECEPCIÓ DEL PREMI “MEMORIAL TRIAS FARGAS”.

Barcelona, 17 de novembre de 2009

Benvolguts amics de la Fundació Llibertat i Democràcia i del Grup Català de la Internacional Liberal,

Benvolguda Sra. Montserrat Trueta, vídua d'en Ramon Trias Fargas, benvolgut Sr. Artur Mas, i benvolgut particularment Carles Gasòliba, president de la Fundació i ànima d'aquest Premi “Memorial Trias Fargas”.

Com a director de La Vanguardia i en representació de l'editor, Javier Godó, comte de Godó, em correspon l'honor de rebre aquest premi que evoca la formidable figura de Ramon Trias Fargas, financer, professor i polític excepcional del qual, aquest any, celebrem precisament el 20è aniversari de la seva mort.

La Vanguardia vol agrair solemnement la distinció que rep. I vol agrair no menys solemnement el fet, excepcional, que la nostra institució sigui la primera que obté aquest premi. Un premi que, d'ençà que va ser instaurat l'any 1996, només havien rebut personalitats a títol individual.

Estem molt feliços d'entrar a formar de la prestigiosa companyia dels premiats que ens han precedit. És una llista de personalitats d'altíssim nivell. Començant pel primer guardonat, Juan Marichal, el més gran estudiós de la influència del liberalisme a Espanya. I continuant amb el gran Hans-Dietrich Genscher, el polític liberal més important de l'Europa dels anys 60 als 90, que tants vincles va tenir amb Ramon Trias i amb Carles Gasòliba; i amb Catalunya en general, gràcies als seus bells i regulars estius a la Costa Brava.

¿I Simone Veil, que no és una magnífica companyia? Gestora eficacíssima, tant en els governs de Giscard d'Estaing a França com en la presidència del Parlament Europeu, mestra d'ètica liberal i model de tantes dones que han anat entrant a la màxima responsabilitat política a tots els països europeus. Igual que Pat Cox, un irlandès que va fer molt més que la majoria dels seus connacionals per l'ampliació i consolidació de l'Unió Europea, el Parlament de la qual va presidir. Igual que Colin W. Eglín, cofundador del partit Progressista de Sudàfrica i pioner de la lluita contra l'Apartheid. Igual que Marc Forné, liberal de soca-rel i modernitzador d'Andorra.

Tots els premiats són de la mateixa alçada i no cal que fem el recompte dels mèrits que tots ells acumulen. Deixin-me tenir unes paraules només per a Antonio Garrigues Walker, el liberal espanyol per antonomàsia, pont tradicional entre el món econòmic i cultural espanyol i l'americà i, per postres, amic de Trias Fargas. Com ho era també el seu germà Joaquin. Precisament, el nostre veteraníssim Carles Sentís, fent un repàs de l'ambient del Congrés dels Diputats sorgit de les primeres eleccions del 15 de juny de 1977, va escriure, divertit: *“En el Congreso de los Diputados eran –en mi tiempo- contadísimos los que manejaban el humor anglosajón. Trias y Joaquin Garrigues decían cosas muy graciosas sin esbozar la menor sonrisa. Los dos se entendían muy bien”*.

Ens sentim molt orgullosos, complaguts i afalagats de compartir el “Memorial Trias Fargas” amb tots ells. Ben sincerament: moltes gràcies.

No saben com ens agrada, als que ara tenim la sort de formar part de La Vanguardia, veure reconegut el prestigi liberal de la institució periodística que cada dia hem de fer nova. Els valors principals del liberalisme (llibertat, pluralisme, defensa del paper dels individus en el progrés de les nacions), La Vanguardia els ha defensat sempre. Repeteixo l'adverbi: sempre. Fins i tot quan el país estava sota diverses formes de dictadura, La

Vanguardia ha estat una illa per als amants de la llibertat, un refugi per als practicants de la tolerància, una taula de salvació per als que fugen dels prejudicis i els purismes o integrismes ideològics.

En els moments més negres del país, La Vanguardia era, si més no, una finestra ben oberta al món. Els fets internacionals, les idees noves, els corrents exteriors entraven sempre a La Vanguardia i a través d'ella oxigenaven a la societat catalana. Una societat que, al llarg dels anys (gairebé ja 130!), s'ha acostumat al nostre diari: hi ha trobat el millor reflex de l'esperit liberal que caracteritza la societat catalana: emprenedor i innovador, modern i arrelat alhora.

És per això que es pot ben dir que La Vanguardia no és ni dels que la fem, ni tan sols de la família que l'edita des de la seva fundació. Sinó de la societat catalana en general, a la qual, amb tota la modèstia, però amb gran il·lusió, creiem representar d'una manera que, després de tants anys, ja sembla natural.

“La Vanguardia” va néixer liberal. En el sentit més literal del terme. I és que els germans Carlos y Bartolomé Godó i Pié la van fundar inicialment per defensar a Barcelona les tesis del Partit Liberal. Tanmateix, pocs anys més tard, el 1888, molt renovada, va aprofundir el seu ideari liberal alliberant-se de qualsevol mena de partidisme i començant un camí del servei a l'economia i la societat catalanes. Ja en el primer editorial d'aquell any 1888 s'exposaven amb claredat uns ideals que no hem abandonat: la imparcialitat, la crítica responsable i la voluntat de convertir-se en “*el retrato de la sociedad catalana*”.

El camí que hem fet és ja molt llarg. I confiem que sigui molt més llarg encara. Confiem anar molt més lluny sense perdre mai aquells vells objectius liberals. M'agrada pensar en els propòsits moderats del nostre diari a la llum de la figura de Ramon Trias Fargas. El nostre liberalisme, el liberalisme de La Vanguardia, no es pot desvincular de la prudència i la

temprança. De la moderació. La mateixa moderació que Trias Fargas va abanderar tant en la seva activitat econòmica, docent i política, com en els seus articles publicats precisament al nostre diari. En aquests articles, Trias Fargas, amb la valentia que el caracteritzava, va enfrontar-se amb una gran intel·ligència, amb bon estil, però ben clarament, als radicalismes esquerranosos i a les fantasies a les quals tendeix el nacionalisme més escalfat. Radicalismes i fantasies que, de tant en tant, porten inquietud a la nostra vida pública i, o bé li fan fer el ridícul, o bé la porten a un camí sense sortida.

I de la mateixa manera que ningú va dubtar mai de la irrenunciable catalanitat de Trias Fargas, ningú no dubta de la irrefutable catalanitat de La Vanguardia, que busca sempre, com feia Trias, la centralitat. Si cal amb energia, amb molta claredat, amb contundència. La Vanguardia i Trias han compartit no només la moderació, sinó també el caràcter. Una certa fortalesa. Una seguretat. La seguretat que dóna la confiança en els principis liberals. La seguretat i la fortalesa dels que saben que, bufin els vents que bufin, peti qui peti, el camí de la moderació no s'ha d'abandonar mai. I el coratge de defensar aquesta moderació en els contextos en què en l'ambient predomina la febre. Trias en la seva vida i obra i La Vanguardia en els seus 128 anys d'història han demostrat, per damunt dels tòpics, que la moderació i el liberalisme no són sinònims de tebiesa o de falta d'empenta. La moderació pot ser molt vigorosa i el liberalisme, quan convé, es defensa sense embuts: amb contundència.

Trias Fargas, com La Vanguardia, va propagar la causa del diàleg i la paraula moderadora. Va defensar el valor de l'equilibri, la centralitat i el sentit comú en franca oposició a les postures estridents i extremoses. Ell, com nosaltres, sempre va afavorir les postures constructives, enraonades i possibles. Va ser possibilista quan, abandonant el món anglosaxó on s'havia educat, va tornar en la grisor del ple franquisme, deixant la família

a l'exili per fer-se càrrec de l'herència del seu pare i fer-se un nom com a expert financer i professor. I va ser constructiu en els anys de la transició (dominats a Catalunya per les febrades del marxisme i per les rauxes del catalanisme). I ho va ser també durant els anys en que, diputat, senador, conseller o cap de l'oposició a Barcelona, va acompanyar Jordi Pujol. Amb Pujol va defensar, per damunt del principi sagrat de la catalanitat, un principi encara més sagrat: el de la llibertat individual. Va practicar amb naturalitat el dret a la discrepància. Va alçar la bandera del pluralisme.

El Trias col·laborador de Pujol va defensar la necessitat de portar la contrària, d'oferir sempre els seus arguments, la informació més fonamentada, la reflexió crítica. És el mateix que La Vanguardia proposa cada dia als seus lectors. Som un àgora d'opinions diverses. Totes les postures de governs i oposicions troben, respectuosament, però amb claredat, el seu contrapunt crític. I és que la discrepància és, en realitat, un deure. Un deure democràtic, el fonament de la llibertat, l'aliment bàsic de la vida civil. Un deure que, quan aspira a la qualitat, es fonamental en la intel·ligència, no en l'exabrupte; es construeix a partir del coneixement i la reflexió, no del instint.

Així (amb qualitat, intel·ligència, coneixement i reflexió) va practicar la discrepància Trias Fargas durant tota la seva vida política. I així la promou La Vanguardia cada dia.

Moltes eren les virtuts que atresorava Ramon Trias Fargas: talent intel·lectual; densitat moral; preparació anglosaxona; bagatge cultural; una deliciosa síntesi de cosmopolitisme i catalanisme; fortlesa de caràcter; lleialtat amb companys i adversaris; lucidesa i realisme en els moments greus; seguretat gairebé aristocràtica en els seus fonamentats punts de vista; respecte escrupolós per la discrepància; i una cavalleresca capacitat d'encaixar les derrotes. Com a bon liberal, es malfiava de la sacralització de les ideologies i practicava sovint la ironia i el sarcasme d'arrel anglòfila,

molt intel·ligent, però que el distanciava de les inflamables credulitats de la majoria. Va ser precursor en moltes coses: en realisme pragmàtic, en el liberalisme i fins i tot en la crítica a burocratització dels partits. Va rebre molts elogis.

Jordi Pujol va dir d'ell: “Ens honora i ens flagel·la” (al·ludia a la categoria de Trias, indestriable del seu sentit crític). Pasqual Maragall va dir, quan el tenia de cap de l'oposició a l'Ajuntament: “No coneix la intolerància, la ingenuïtat i la divisió”. Aquí Maragall va estar finíssim, perquè afirmant que no coneixia la intolerància li estava dient liberal; afirmant que no coneixia la ingenuïtat li estava dient no solament intel·ligent, sinó posseïdor d'un poderós sentit de la realitat; i afirmant que no coneixia la divisió li estava dient lleial a la comunitat, al país que va servir.

Jaume Lorès, al nostre diari, va destacar el tresor del sentit de l'humor: “*El máximo mérito de Ramon Trias consiste en haber conservado elogiosamente la categoria de señor practicando la ironia en este país tan mojigato*”. Parlant d'ironia, una de les frases més bones que se li atribueixen a Trias és la que va dir a Jordi Pujol, durant la campanya de les primeres eleccions democràtiques. El feien anar d'una banda a l'altra i encara li exigien més discursos i mítings fins que un dia li va dir, al futur president, una frase que sembla només humorística, però que resumeix amb molta gràcia què vol dir ser liberal: “Jo he vingut a servir Catalunya; tu has vingut a salvar-la”.

Ara que, per ironia britànica, és cèlebre la frase que es diu que va dir a aquell diputat del PSUC que el va saludar dient: “Hola, company!” Trias va contestar: “Que també heu estudiat a Oxford?”

“Potser l'elogi més curt i a la vegada més profund que va rebre Trias Fargas el va escriure el meu admirat predecessor a la direcció de La Vanguardia, Horacio Sáenz Guerrero, que va titular la necrològica de Trias

amb una expressió molt senzilla que ens remet, però, als grans personatges de Shakespeare: “Era un hombre”.

Va escriure al nostre diari moltíssims articles, amb ploma elegant i claredat extrema. Era, per tant, un dels nostres. Un dels millors. En el seu comiat com a president de CDC i, per tant, de la política va afirmar:

“No es tracta de dir si jo sóc dialogant, com d’afirmar que els catalans volem el diàleg. No es tracta tant de dir si jo sóc liberal, com que quedi clar que els catalans som partidaris de la llibertat. No es tracta tant que jo tingui fe en el futur, com d’afirmar que els catalans tenim confiança en nosaltres mateixos i creiem en el nostre futur. No es tracta de dir si no sóc dogmàtic com del fet que els catalans volem ser pactistes. Jo sóc, simplement, la presència que serveix de motiu perquè la societat catalana aquí representada deixi constància que desitja la llibertat, que vol estimar Catalunya, que creu en el diàleg, que és transigent, que vol tirar endavant i progressar en tots els camps de l’activitat col·lectiva, que proclama la convivència i la solidaritat. Sóc aquí, simplement, perquè vosaltres m’heu fet un punt de referència, un pretext de coses més grans, una simple presència que ens recorda els anhels de tots”.

Jordi Amat, que ha elaborat una preciosa biografia de Trias Fargas, “Els laberints de la Llibertat”, llibre guanyador de l’últim premi Gaziel de Biografies i Memòries que convoca, la Fundació Comte de Barcelona, explica que després d’aquest discurs Ramon Trias Fargas va abraçar una sola persona: Horacio Sáenz Guerrero, director de La Vanguardia. I ara és com si jo, director actual de La Vanguardia, rebent el premi “Memorial Trias Fargas” repeteixi l’abraçada.

Si el discurs de Trias Fargas encara és molt vigent, també l’afecte mutu que Trias Fargas i La Vanguardia es tenien, perviu. I perviurà mentre ell sigui recordat i el nostre diari continuï publicant-se.

Moltes gràcies.